

Цілина Діана Олександрівна

студентка III курсу, спеціальності менеджмент соціокультурної діяльності

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – СОЛДАТЕНКО ОЛЕКСАНДР ІГОРОВИЧ

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТВОРЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ У РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація.

У статті проаналізовано роль студентського самоврядування та творчих об'єднань як ключових суб'єктів формування соціокультурного середовища сучасних закладів вищої освіти України. Розкрито функціональне значення студентських ініціатив у розвитку лідерських якостей, креативності та громадянської відповідальності майбутніх фахівців через систему неформальної освіти. Особливу увагу приділено механізмам взаємодії управлінських та мистецьких структур ЗВО, що забезпечують синергію професійного навчання та культурної самореалізації молоді. Визначено основні виклики та стратегічні перспективи зміцнення суб'єктності студентських об'єднань у контексті євроінтеграційних трансформацій вітчизняної вищої школи.

Ключові слова: *студентське самоврядування, соціокультурна діяльність, творчі об'єднання, заклади вищої освіти, молодіжні ініціативи.*

Актуальність теми дослідження ролі студентського самоврядування та творчих об'єднань у розвитку соціокультурної діяльності закладів вищої освіти України зумовлена сучасними трансформаціями освітнього середовища, які передбачають не лише здобуття професійних знань, а й формування всебічно

розвиненої особистості. У сучасних умовах зростає значення неформальної освіти, що реалізується через участь студентів у громадських, культурних, мистецьких та волонтерських ініціативах. Соціокультурна діяльність у закладах вищої освіти виступає важливим чинником розвитку комунікативних навичок, лідерських якостей, творчого потенціалу та формування активної громадянської позиції молоді. Особливу роль у цьому процесі відіграють органи студентського самоврядування та творчі об'єднання, оскільки, згідно із Законом України «Про вищу освіту», «студентське самоврядування – це право і можливість студентів вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти» [1, с. 40]. Саме тому виникає необхідність теоретичного обґрунтування цих явищ.

Важливо розкрити зміст основних категорій, що визначають особливості розвитку соціокультурної діяльності у закладах вищої освіти. Студентське самоврядування розглядається як форма організації студентів, що забезпечує їх участь в управлінні освітнім процесом, захисті прав та інтересів молоді, а також у реалізації різноманітних культурних, соціальних і громадських ініціатив. Творчі об'єднання студентів – це добровільні спільноти, які функціонують за інтересами та спрямовані на розвиток мистецьких, наукових, культурних і комунікативних здібностей молоді через спільну творчу діяльність. Соціокультурна діяльність у закладах вищої освіти визначається як комплекс заходів і форм роботи, що сприяють формуванню культурних цінностей, соціальної активності, національної свідомості та гармонійному розвитку особистості студентів; зокрема, вона розглядається як система дій, що відображає цілі і функції у сфері культури та дозвілля з метою задоволення і реалізації інтересів, потреб та розкриття творчого потенціалу студентської молоді [2, с 167].

Студентське самоврядування виконує низку важливих функцій, що сприяють розвитку соціокультурного середовища закладу вищої освіти. Представницька функція полягає у захисті прав та інтересів студентів, забезпеченні їх участі у прийнятті рішень щодо організації освітнього та

культурного життя. Організаційна та ініціативна діяльність проявляється у створенні та реалізації різноманітних культурно-масових заходів, конкурсів, фестивалів, благодійних акцій і соціальних проєктів. Важливою є комунікативна роль студентського самоврядування як посередника між адміністрацією закладу освіти та студентською спільнотою, що сприяє налагодженню діалогу та врахуванню потреб молоді. Також участь у діяльності органів самоврядування сприяє формуванню лідерських і управлінських компетентностей студентів, розвитку відповідальності, організаторських здібностей та навичок роботи в команді. Функції самоврядування включають представництво інтересів студентів на різних рівнях, участь в управлінні закладом вищої освіти, сприяння розвитку освітньої, культурної і соціальної сфер діяльності студентства [3, с 112].

Творчі об'єднання студентів виступають важливою формою реалізації соціокультурної діяльності, оскільки сприяють розвитку особистісного потенціалу молоді. До їх основних видів належать мистецькі колективи, зокрема вокальні, театральні, хореографічні та інструментальні гурти, які забезпечують розвиток творчих здібностей і популяризацію культурних традицій. Значну роль відіграють медіа- та креативні студії, що формують навички створення інформаційного контенту, дизайну та сучасних форм комунікації. Важливими є також волонтерські та культурно-просвітницькі ініціативи, спрямовані на організацію соціальних заходів, благодійних акцій і популяризацію культурних цінностей. Участь студентів у таких об'єднаннях сприяє розвитку креативності, навичок командної роботи, ефективної комунікації та створює сприятливе культурне середовище в закладі освіти. Водночас найбільш ефективні результати соціокультурної діяльності досягаються за умови взаємодії творчих колективів із органами студентського самоврядування.

Ефективний розвиток соціокультурної діяльності у закладах вищої освіти забезпечується тісною взаємодією студентського самоврядування та творчих об'єднань. Така співпраця реалізується через організацію спільних проєктів,

фестивалів, форумів, тематичних заходів та соціальних акцій, що об'єднують студентів різних інтересів і спеціальностей. Поєднання управлінської складової студентського самоврядування з творчим потенціалом студентських колективів створює умови для більш якісної організації заходів та активізації студентської молоді. Дослідження показують, що діяльність органів студентського самоврядування сприяє розвитку управлінських навичок студентів та активній участі в організації ініціатив і проєктів у закладі вищої освіти [4]. Проте реалізація таких ініціатив нерідко супроводжується певними труднощами.

Попри значний потенціал студентського самоврядування та творчих об'єднань, їх діяльність часто стикається з низкою проблем. Однією з них є формалізація самоврядування, коли його діяльність має декларативний характер і не впливає на реальні процеси студентського життя. Також актуальною проблемою є недостатня підтримка з боку адміністрації закладів освіти, що може обмежувати можливості реалізації ініціатив. Складністю залишається пасивність частини студентів, яка знижує рівень залучення молоді до соціокультурної діяльності, адже не всі студенти усвідомлюють, яким чином студентське самоврядування може покращити їхнє становище чи вирішити конкретні проблеми. Крім того, важливим викликом є обмеженість матеріальних, фінансових та технічних ресурсів, необхідних для організації масштабних заходів і реалізації творчих проєктів. Усвідомлення зазначених проблем сприяє пошуку шляхів удосконалення діяльності студентських організацій.

Подальший розвиток студентського самоврядування та творчих об'єднань пов'язаний із посиленням ролі студентських ініціатив у стратегічному розвитку закладів вищої освіти. Важливим напрямом є інтеграція соціокультурної діяльності в освітні програми, що сприятиме поєднанню теоретичних знань із практичною діяльністю студентів. Значні можливості відкриває розвиток партнерських зв'язків із громадськими організаціями, культурними установами, молодіжними центрами та міжнародними проєктами, що дозволить розширити спектр соціокультурних заходів та підвищити рівень підготовки студентів. Усе

це підкреслює необхідність подальшого розвитку зазначених напрямів діяльності.

Отже можна констатувати, що студентське самоврядування та творчі об'єднання відіграють важливу роль у розвитку соціокультурної діяльності закладів вищої освіти. Вони створюють умови для самореалізації студентської молоді, формують активну громадянську позицію, сприяють розвитку творчого потенціалу та комунікативних навичок. Участь студентів у діяльності таких організацій допомагає формувати культурно свідомого, соціально відповідального та професійно підготовленого фахівця, здатного ефективно діяти в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 11.02.2026).
2. Тадля О. С. Соціокультурна діяльність студентського клубу в системі закладу вищої освіти // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2020. № 33. С. 165–171. URL: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/308> (дата звернення: 11.02.2026).
3. Червона Л. Студентське самоврядування як інструмент розвитку лідерського потенціалу університетів в контексті глобального лідерства : методичні рекомендації. Київ: ТОВ «Видавничий дім Плеяди», 2017. 83 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711064/1/Монографія_Відділ%204_Лідерство.pdf (дата звернення: 11.02.2026).
4. Засць С. В., Бережна Т. І. Результати онлайн-опитування «Студентське самоврядування та студентські організації у закладах вищої освіти» : аналіт. звіт / за заг. ред. К. С. Шапошникова. Київ : ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2023. URL: <https://imzo.gov.ua/rezul-taty-onlayn-opytuvannia-students-ke-samovriaduvannia-ta-students-ki-orhanizatsii-u-zakladakh-vyshchoi-osvity/> (дата звернення: 11.02.2026).